

DE PROFEET JONA

H. Rossier

Beschouwing over over het boek van

DE PROFEET JONA

Het heil is van de HEERE

Beschouwing over het boek van

De profeet Jona

Het heil is van de HEERE

Auteur: H. Rossier
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie: 2008, OudeSporen online uitgeverij
Tweede editie: 2024, OudeSporen online uitgeverij

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*‘zij bekeerden zich op de prediking van Jona;
en zie, meer dan Jona is hier!’.*

Mattheüs 12:41

Inhoud

Inleiding	8
De Getuige	10
Verantwoordelijkheid	10
Ongehoorzaamheid en haar gevolgen	11
Te kort geschoten	13
Onverschilligheid	14
De wereld Gods instrument	16
Zelfoordeel en redding	17
De profeet	19
Een barmhartig en genadig God	19
Eigen belang op de voorgrond	21
Nog niets geleerd	22
De les van Jona voor ons	23
De volken	26
Jona, type van Israël	26
Tot heil voor de volken	27
Een offer nodig	29
Het oordeel uitgesteld	30

Israël	32
De toestand van het volk	32
Het teken van Jona	34
Het overblijfsel	35
Bekering en herstel	35
God antwoordt op het gebed in de benauwdheid	36
Ervaringen als gevolg van de gebedsverhoring	38
Het oordeel over de zonde	39
De redding komt van de Heer	41
De Christus	43
Het teken van Jona	43
Christus meer dan Jona	44
De benauwdheid van Christus	46
God	48
Een God die redt en verlost	48
God als Schepper en Onderhouder van alle mensen	49
Gods alles omvattende liefde en voorzienigheid	50
De geschiedenis van de mens	52

Inleiding

Het boek Jona bevat eigenlijk geen profetie, of beter gezegd het bevat er maar één die niet is vervuld omdat de inwoners van Ninevé zich hebben bekeerd. Honderd jaar later spreekt een andere profeet, Nahum, opnieuw het uitgestelde oordeel uit over deze grote stad. Het wordt pas na ongeveer een eeuw voltrokken. Het vonnis over Ninevé is echter niet de voornaamste les van het boek Jona. Het stelt ons namelijk, van het begin tot het einde, de persoon van de profeet zelf voor. Dit samen met het merkwaardige feit dat dit boek ons spreekt van Gods wegen in genade ten opzichte van de volken, geeft het een unieke plaats onder de profetieën van het oude testament. Wat Jona betreft kan men zeggen dat hij zelf de profetie in actie is, een mens die een teken, maar ook een type is. In hem zien we allereerst het beeld van zijn eigen verworpen volk in benauwdheid verzonken, maar daarna uit de diepte van de afgrond herrezen. Zijn geschiedenis blijft echter niet beperkt tot dit beeld. Jona is een getuige die zich van God afgewend heeft, een hoogmoedige profeet. In zijn persoon zien we achtereenvolgens, en dikwijls samen, een beeld van het schuldige volk als geheel en van het bekeerde overblijfsel.

Bovendien stelt hij ons profetisch een verborgen persoon voor, één *'die meer is dan Jona'*, de Heer Jezus, die nu verrezen is ten behoeve van de verlossing van het volk van God. Ten slotte vinden we, als hoogtepunt van dit wonderschone verhaal, een openbaring van God zelf. We leren Zijn voorzienigheid kennen, Zijn heiligheid,

Zijn gerechtigheid in het oordeel, Zijn grote lankmoedigheid en Zijn onbeperkte genade. God zal het laatste woord hebben in al zijn wegen met de mens, met Israël en met de volken.

Wat we zojuist gezegd hebben, verklaart waarom we de beschouwing van dit Bijbelboek hebben verdeeld in zeven hoofdstukken met de titels:

- De getuige
- De profeet
- Het volk Israël
- Het overblijfsel
- De Christus
- God

We zullen dus niet, zoals anders gebruikelijk, de hoofdstukken uit de bijbel in chronologische volgorde bespreken, maar we zullen enkele kenmerkende trekken en beelden in deze profetie belichten.

De Getuige

Verantwoordelijkheid

Tussen de mens, die als gevolg van de zondeval zondaar geworden is, en de mens die door het geloof in de Zaligmaker en *op* grond van de verlossing geheiligd is, bestaat een ontzaglijk groot verschil.

Adam is vóór de zondeval onschuldig en verantwoordelijk om in afhankelijkheid van God te leven. Nadat hij door de val zijn onschuld en afhankelijkheid verloren heeft, blijft hij nog steeds verantwoordelijk. Als zondaar heeft hij echter de kennis van goed en kwaad, d.w.z. hij heeft een geweten dat hem oordeelt. Dit geweten maakt dat hij niet te verontschuldigen is en het veroordeelt hem. Hij weet wat goed en wat kwaad is. Het enige wat hij heeft overgehouden is het absolute onvermogen om het goede te doen en de wil om het kwade te doen.

Heel anders staat het met de gelovige, de heilige en *getuige van God* in deze wereld. Hij draagt de zondige natuur van de eerste Adam, het vlees, in zich. Maar door het geloof heeft hij een nieuwe natuur ontvangen, het Goddelijk leven, de Geest van God die de kracht van dit leven is. Hij is bekwaam gemaakt om het goede te doen en het boze te weerstaan. Dat maakt hem zonder twijfel dubbel verantwoordelijk. Zijn geweten waarschuwt hem ten aanzien van goed en kwaad. Er zijn voor hem twee mogelijkheden: gehoorzamen aan de leiding van

de Heilige Geest in het nieuwe leven dat hij bezit, of gehoorzamen aan het vlees dat in hem is. Nu hij dus dubbel verantwoordelijk is, is hij ook als hij zondigt, in dubbele mate niet te verontschuldigen. Want de kracht van de Heilige Geest en van de nieuwe mens staan tot zijn beschikking. Deze overtreffen duizendmaal de macht van het vlees en van de oude mens.

Ongehoorzaamheid en haar gevolgen

De gevolgen van de zonde zijn verschillend voor de mens zonder God, van wie gezegd wordt dat hij *'in het vlees'* is (Rom. 8:8), en voor de gelovige als hij *'naar het vlees'* leeft (Rom. 8:12, 13) en die de macht bezit om naar de Geest te wandelen. De zondaar kan slechts de dood en het oordeel verwachten. De gelovige ontvangt, als hij zondigt, de kastijding of de tucht van God die over hem en over alle gelovigen wordt uitgeoefend. Zodat zij *'niet met de wereld veroordeeld worden'* (1 Kor. 11:32).

Zo is dat het geval bij Jona. Hij is een gelovige, een afgezonderde. Hij staat met God in verbinding en hem is een getuigenis toevertrouwd. Maar als hij een bevel van de Heer krijgt, keert hij zich daarvan af door de wil van het vlees, dat vijandschap is tegen God. Hoewel hij een gelovige en een getuige is, handelt hij niet beter dan de door satan bedrogen Adam. Jona is ongehoorzaam aan een uitdrukkelijk bevel van God. Zijn geval is zelfs erger dan dat van de onschuldige Adam die door satan verleid wordt. Door het geloof bezit hij immers een nieuwe natuur en is hij in staat het goede te kiezen en het boze en de verleiding te verwerpen.

Adam is ongehoorzaam aan God en heeft de vermetelheid zich daarvoor te verontschuldigen (Gen. 3:12). Jona gehoorzaamt God niet en waagt het de Heer daarvan de schuld te geven (Jona 4:2). Maar bij God geldt geen enkel excuus, geen enkel motief om Hem ongehoorzaam te zijn. Een gelovige heeft nog veel minder motieven dan Adam. Van het begin van zijn geestelijk leven af bezit de gelovige van deze tijd *'geloofsgehoorzaamheid'* aan het evangelie, als de kracht van God waardoor hij behouden is (Rom. 1:5, 16). Al bij de eerste stap op deze nieuwe weg is hij door de Geest geheiligd *'tot gehoorzaamheid van Jezus Christus'* (1 Petr. 1:2), d.w.z. om te gehoorzamen zoals Hij heeft gedaan.

Zowel voor Jona als voor Adam is het eerste gevolg van de ongehoorzaamheid hetzelfde. Adam ontvlucht de tegenwoordigheid van God die hem zoekt en verbergt zich tussen het geboomte in de hof. Jona maakt zich op om naar Tarsis te vluchten *'weg van het aangezicht van de HEERE'* (hfdst. 1:3).

Welke van deze beide daden is het ergste? Zeer zeker de tweede, want Jona is een gelovige die voortdurend in nauwe betrekking tot God staat. Wanneer we van onze beste vriend wegvlugten om ons aan de plicht, om aan zijn wens te voldoen, te onttrekken, hoe zwaar beledigen we Hem die ons liefheeft door ons gedrag! Maar waar Adam en Jona hebben gefaald, is er één mens, Christus Jezus, die stand heeft gehouden. Hij heeft geen bepaald gebod nodig om te gehoorzamen, hoewel Hij ook de geboden van zijn Vader bewaart (Joh. 15:10). Hij heeft Gods wil volbracht zonder dat God het van Hem gevraagd heeft. *'Ik kom om uw wil te doen'* (Hebr. 10:7) heeft Hij gezegd. Dat is meer dan gehoorzaamheid; dat is een wil die samensmelt met en

geheel opgaat in de wil van een ander. Hij vereenzelvigd zich ermee en laat zich erdoor voeden: *‘Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem die Mij heeft gezonden en zijn werk volbreng’* (Joh. 4:34).

Te kort geschoten

Het tweede gevolg van Adams ongehoorzaamheid laat niet op zich wachten. Goedschiks of kwaadschiks, hij moet te voorschijn komen in zijn naaktheid, vóór het aangezicht van Hem voor wie hij is gevluht, om de uitspraak van zijn vonnis te horen. Dat laatste is onherroepelijk, maar desondanks kan de genade van God voorzieningen treffen. Adam verschijnt voor God *vóór* dat het vonnis *uitgevoerd* wordt en dat is zijn behoud. Hij vindt redding bij God, die kleren van gerechtigheid bezit voor hem en zijn vrouw.

Jona bezorgt zich door zijn eigen schuld *een kastijding die oneindig veel pijnlijker is dan die van Adam*. Het is wel nodig dat kinderen van God over dit feit nadenken en het overwegen. Laten we daarom deze man van God volgen op zijn reis naar Tarsis waarop hij zulke vreselijke ervaringen opdoet. Hij betaalt de vrachtprijs (hfdst: 1:3) en daarmee voldoet hij aan zijn plicht tegenover de mensen, maar hij schiet tekort in zijn plicht ten opzichte van God. De vervulling van die plicht tegenover de mensen heeft echter tot resultaat dat de afstand die Jona van de Heer scheidt, nog groter wordt. Zo gaat het dikwijls. Gedreven door een opstandige geest *‘betaalt men de prijs voor de overtocht’*. Door aan bepaalde verplichtingen te voldoen, onttrekt men zich aan een veel hogere plicht, namelijk gehoorzamen aan God. Men komt verplichtingen na aan gezin en maatschappij, aan

stad en volk, men voldoet zijn schulden, maar men is ongehoorzaam aan het uitdrukkelijk bevel van God. Voor Jona betekent dit bevel: *van Hem te getuigen*. Hij is geroepen om voor de wereld getuige van God te zijn. In een wereld van zonde en vervreemding van Hem, een wereld die het oordeel tegemoet snelt, zoekt God naar gelovigen die van Hem willen getuigen. Dit is juist één van de belangrijke punten van het boek Jona. De wereld ligt onder het oordeel besloten, maar vóór de voltrekking van het vonnis wil God dat de Zijnen getuigenis afleggen van Zijn gerechtigheid. Zo kan in de harten bekering gewerkt worden en kan Hij genade bewijzen. Zo is het ook in de tijd van de profeet Jona.

God heeft vroeger dit getuigenis aan zijn volk Israël toevertrouwd. Wanneer dit volk daaraan ongehoorzaam geworden is, heeft Hij het de gemeente in handen gegeven. De gemeente heeft zich aan haar verantwoordelijkheid onttrokken, verloochent de waarheid en zal daardoor tenslotte deel uitmaken van het afvallige naamchristendom. Maar dit is eigenlijk een onderwerp dat in het oude testament niet behandeld wordt. Tenslotte zal in de toekomst een joods overblijfsel de trouwe getuige van de Heer onder de volken zijn. In het verleden heeft Israël, en ook haar leiders, dit nooit kunnen zijn. Op bedekte wijze wordt in het boek Jona van dit overblijfsel gesproken, zoals we later zullen zien.

Onverschilligheid

We keren terug naar Jona als vertegenwoordiger van de gelovigen, de getuigen van God in deze wereld. Opdat zijn ongehoorzaamheid

hem ten slotte niet zal brengen onder het oordeel van God, zoals die van de zondige mens, moet hij op zijn weg, die hem steeds verder van God voert, staande worden gehouden. Het Woord zegt: *‘Maar de HEERE wierp een hevige wind op de zee; er ontstond een zware storm op de zee, zodat het schip dreigde te breken’* (hfdst. 1:4). Dit is nog maar het begin van Gods kastijding over zijn dienstknecht, maar zij vormt de inleiding tot zijn wegen in genade voor de volken. *‘Maar Jona was afgedaald in het ruim van het schip, was gaan liggen en was in een diepe slaap gevallen’* (hfdst. 1:5).

Dikwijls laten de meest dreigende omstandigheden het geweten van Gods kinderen onbewogen. Noch de storm, noch de nood van de zeelieden raken Jona. Hij beseft niet, dat hij persoonlijk onder het oordeel ligt van de God die hij beledigd heeft. Hij is niet bevreesd. Dat is de onverschilligheid, de lauwheid van een ingeslapen geweten. De zondaar, wat zijn geestelijke toestand betreft, is slapend. Als kind van de duisternis en van de nacht slaapt hij (1 Thess. 5:4 en 7). Maar dat Jona, een zoon van het licht, slaapt is wel heel ernstig.

Helaas komt het maar al te veel voor! De discipelen slapen onder het *lijden* van hun Heer in Gethsémané en zij slapen bij Zijn *verheerlijking* op de heilige berg. Jona slaapt als het oordeel de mensen op het schip treft zonder te bedenken dat het voor hemzelf bestemd is.

Heel vaak hebben we ons tijdens het woeden van een verschrikkelijke oorlog afgevraagd of de gelovigen zullen ontwaken bij de gedachte dat deze in de eerste plaats bedoeld is om hen tot nadenken te stemmen. Zeker, God die rijk is aan barmhartigheid en hulp, maakt van een ramp gebruik om andere doelen te bereiken en andere plannen uit te voeren zoals we verderop zullen zien. Laten we echter niet vergeten,

dat in Jona's geval het eerste doel van de storm is om tot het geweten van de dienstknecht van de Heer te spreken.

De wereld Gods instrument

Meer dan eens moet tot onze schaamte en schande *de wereld* ons wakker schudden: *'De kapitein kwam bij hem en zei tegen hem: Hoe kunt u zo diep in slaap zijn! Sta op, roep uw God aan! Misschien zal die God aan ons denken, zodat wij niet vergaan'* (hfdst. 1:6). Het is alsof hij wil zeggen: Jij, dienstknecht van God, denk je niet aan hen die dreigen te vergaan? Ben jij zó verhard in je egoïsme? Wij werken, wij peigeren ons af, wij offeren alles op wat we hebben en onze hele lading gaat in dit noodweer verloren. Wat doe jij? Bid jij, smeeek jij je God? Wij roepen tenminste ieder tot onze god! Vaak heeft de wereld er recht op om zó tot Gods kinderen te spreken omdat zij niet begrijpen dat het oordeel over hen komt.

God zoekt Jona, de getuige, zoals Hij eens Adam, de zondaar, heeft opgezocht. De 'kapitein' is een instrument in de hand van God, die eens tot Adam heeft gesproken: 'Waar bent u?' Maar hier is de eerste vernedering voor Jona en de wereld is het instrument waardoor God Jona tot het besef brengt dat hij verloren zal gaan. Deze mensen zijn onwetend, zonder kennis van de God tot wie zij zich wenden. Maar zij zijn oprecht. De Heer antwoordt hen door middel van het lot en maakt hen bekend dat Hij met zijn getuige bezig is. De tweede vernedering voor Jona is dat hij als Jood geen enkele rechtstreekse mededeling van God ontvangt. Meer nog, en dat was de laatste vernedering, het is opnieuw de wereld die tot Jona zegt: *'Hoe hebt*

u dit kunnen doen? (hfdst. 1:10). Voorheen heeft God zelf tot Eva gezegd: *‘Wat hebt u daar gedaan?’* (Gen. 3:13). De wereld is rechter geworden over de daden van een getuige van de Heer. Wat! Je hebt zelf beleden dat je *‘de HEERE, de God van de hemel, Die de zee en het droge gemaakt heeft’*, vreest (hfdst. 1:9) en je vlucht voor Hem weg! Het geweten van deze heidenen is rechtschapener dan, en niet zo in slaap als, dat van Jona! Maar eindelijk wordt ook zijn geweten geraakt. Jona erkent de volkomen rechtvaardigheid van het oordeel van God: *‘Pak mij op en werp mij in de zee’* (hfdst. 1:12). Hij weet dat hij verdient in de diepte van de zee geworpen te worden. Voor u zal redding zijn, zegt hij tegen de zeelieden, maar ik heb verdiend het leven te verliezen. Hij ontvangt, evenals Adam, het vonnis van de dood, maar over hem wordt het *op hetzelfde ogenblik* voltrokken.

Elke gelovige van deze tijd kan het ook zeggen: *‘Ik ben gestorven; ik houd me dood; ik ben met Christus gekruisigd. Ja, het oordeel over mij is rechtvaardig en dat wil ik getuigen. Maar in de diepte van de golven vind ik Christus, die Zich met mij één gemaakt heeft in het oordeel, om mij te verlossen!’*

Zelfoordeel en redding

God komt inderdaad tussenbeide. En waarom zou Hij het niet doen? Een ander, meer dan Jona, heeft zijn plaats ingenomen. In het ingewand van de vis onder de tucht en in diepe smart, hervindt de schuldige getuige de afhankelijkheid, die hij zo dwaas verloren heeft: *‘Toen bad Jona tot de HEERE, zijn God’* (hfdst. 2:1). Hij zou het nooit gewaagd hebben ongehoorzaam te zijn, als hij door het gebed

afhankelijk was gebleven. Het verlaten van de afhankelijkheid heeft de eerste Adam in het verderf gestort. Hier moest de getuige van God haar weer leren als iets geheel nieuws. Op dit herstel kan God slechts antwoorden met verlossing. Jona erkent dat deze zegen *alleen te danken is aan Gods genade: 'Het heil is van de HEERE!'* (hfdst. 2:9). Daarvan spreekt Elihu in het boek Job: *'Hij zal de mensen aanschouwen en zeggen: Ik had gezondigd en wat recht is, krom gemaakt, maar Hij heeft het mij niet vergolden. Maar God heeft mijn ziel verlost, zodat zij niet in het graf kwam, en mijn leven nu in het licht ziet'* (Job 33:27, 28). Dat is dus de vrucht voor de getuige van de Heer: volledige zelfveroordeling en verdiepte kennis van de genade. Voortaan zal Jona niet meer wegluchten om aan de Heer te ontkomen.

De profeet

Een barmhartig en genadig God

Voordat Jona bevel krijgt om naar Ninevé te gaan, is hij belast geweest met een profetische zending aan Israël. Deze gebeurtenis heeft onder Jerobeam II plaats gevonden, of vrij kort voor deze koning aan de macht kwam. In 2 Koningen 14:25 wordt gezegd van Jerobeam: *‘Hij bracht ook het gebied van Israël van Lebo-Hamath tot de zee van de Vlakte aan Israël terug, overeenkomstig het woord van de HEERE, de God van Israël, dat Hij gesproken had door de dienst van Zijn dienaar Jona, de zoon van Amitthai, de profeet uit Gat-Hefer’*. Hosea, Amos en ongetwijfeld ook Jona kennen de droevige toestand van de tien stammen en van het koningschap in Israël. Met grote verontwaardiging hebben Hosea en Amos gewezen op de zonden van dit volk en van haar leiders, bij de aankondiging van het oordeel over beiden! Echter: *‘Want de HEERE zag dat de ellende van Israël zeer bitter was, dat het met de gebondene en de vrije gedaan was en Israël geen helper had. DE HEERE had niet gezegd dat Hij de naam van Israël van onder de hemel uitwissen zou, maar Hij verlostte hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas’* (2 Kon. 14:26, 27). En op een andere plaats wordt gezegd: *‘En de HEERE gaf Israël een verlosser, zodat zij van onder de hand van de Syriërs uitkwamen’* (2 Kon. 13:5). Terwijl dus de andere profeten de oordelen van God over Israël aankondigen, wordt aan Jona opgedragen een kortstondige

bevrijding te prediken door een tot dit doel verwekte verlosser (onafhankelijk overigens van diens karakter). Israëls gebied wordt hersteld; Lebo-Hamath, voornaamste voorpost tegen de vijanden die uit het noorden komen, wordt heroverd. Jona is uitverkoren om deze barmhartigheid van God bekend te maken in de dagen dat Israël onder het verschrikkelijke juk van de koning van Syrië zucht. Een profeet die alleen redding aankondigt, is een ongewone verschijning in Israël. Misschien niet uniek, maar tenminste wel heel zeldzaam. Als hij naar Ninevé gestuurd wordt, kent Jona de Heer dus (en later erkent hij dat) als *'een genadig en barmhartig God, geduldig en rijk aan goedertierenheid, Die berouw heeft over het kwaad'* (hfdst. 4:2). Als het om Israël gaat heeft hij niet gearzeld de bevrijding van zijn volk aan te kondigen. Zijn hart verheugt zich daarover en de liefde tot zijn volk vindt er voldoening in. Maar in zijn geestelijke hoogmoed kan hij geen opdracht aanvaarden die alleen speciaal voor de heidenvolken bestemd is. Hij zou er nog mee ingestemd hebben, als hij er zeker van was geweest dat de bedreiging van de verwoesting van Ninevé ook uitgevoerd zou worden. Hij heeft echter reeds ervaring opgedaan met de barmhartigheid van de Heer, zoals God Zich trouwens vroeger aan Mozes heeft geopenbaard: *'HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft'* (Ex. 34:6, 7). Jona is bereid (overigens door de wet getemperde) genade te erkennen ten opzichte van zijn volk, maar hij kan die niet aanvaarden wanneer het gaat om de volken *die de afgoden dienen*. God heeft aan hen de wet niet gegeven. Hoe kan hij dan aannemen dat aan hen vrije genade verleend wordt?

Eigen belang op de voorgrond

Er is echter nog een andere reden, wellicht de belangrijkste, die de profeet tot ongehoorzaamheid drijft: Jona denkt aan *zichzelf*. We zien dat in zijn hele gedrag, beschreven in de hoofdstukken 3 en 4. Hij gaat naar Ninevé en roept: ‘*Nog veertig dagen en Ninevé wordt onderstboven gekeerd!*’ Maar als dat niet gebeurt? Als God berouw heeft over het kwaad dat Hij gesproken heeft? Wat zal er dan van zijn karakter als profeet worden? Gods barmhartigheid zal de ineenstorting betekenen van *zijn* gezag en *zijn* waardigheid! Het komt geen ogenblik in zijn gedachten op, dat Ninevé zich kan bekeren en dat daardoor de loop van Gods wegen met deze stad kan veranderen. Toch hebben andere profeten, en later de grootste onder hen Johannes de dooper, het oordeel *en* de bekering gepredikt. Zo’n zending begeert Jona helemaal niet. Hij wil *zijn* karakter, *zijn* waardigheid en *zijn* gezag als profeet veiligstellen. Wat zal er van al deze kenmerken terecht komen als zijn voorspelling niet uitkomt. Als hij van tevoren de herovering van Hamath aangekondigd heeft, vindt zijn woord ingang bij het volk. Nu wenst hij hetzelfde door de voorspelling van het naderend oordeel over de heidenvolken. Wat is het egoïsme van de mens toch een droevig ding! Maar het is nog treuriger als het bij een profeet gevonden wordt! Daarom vlucht Jona weg en draagt hij de straf voor deze daad van ongehoorzaamheid. Hoeveel christelijke roeping is onvruchtbaar gemaakt door de eigenwilligheid van Gods dienstknechten, wat ook hun beweegredenen geweest zijn. Jona zegt bij zichzelf: God wil me naar Ninevé zenden, maar ik ga liever naar Tarsis in Spanje! Een soortgelijke gedachtegang is in onze dagen zó ingeslopen onder de discipelen van de Heer, dat

zij een dergelijke ongehoorzaamheid heel natuurlijk vinden. Men scheept zich in op het vaartuig dat hen steeds verder verwijdert van het door God aangewezen doel. Men doet nog erger dan Jona, want men versiert deze ongehoorzaamheid met de naam van Goddelijke opdracht en gehoorzaamheid aan de leiding van de Geest. In zekere zin is Jona minder schuldig dan zij over wie we het hebben, want hij schroomt niet te verklaren dat hij voor het aangezicht van de Heer is gevluht (hfdst. 1:10). Maar aan de andere kant is hij schuldiger dan zij, want hij *weet* dat hij zijn eigen wil doet door te vluchten. Bij vele gelovigen is het vaak louter onwetendheid, zodat de tucht hun dan ook bespaard blijft. *‘Die slaaf nu, die de wil van zijn heer heeft gekend, en zich niet bereid, en niet naar zijn wil gedaan heeft, zal met vele slagen worden geslagen’* (Luk. 12:47).

Mogen de dienstknechten en evangelisten, die niet weten wat werkelijk een roeping van God is, toch oprecht zijn voor Hem en hun geweten niet geruststellen door gehoorzaamheid te noemen wat daarvan juist het tegendeel is.

Nog niets geleerd

Uit het slot van hoofdstuk 2 zou men kunnen afleiden dat Jona, als *getuige*, door de tucht zijn les heeft geleerd. De vis heeft hem op het droge uitgespuwd en de oude Jona, helaas in zoveel opzichten aan Adam gelijk, is in figuurlijke zin een opgestane Jona geworden. Maar als *profeet* is hij er nog verre van zijn hele les te kennen, een les die blijkbaar volgens dit verhaal heel moeilijk te leren valt. Hij heeft onder de kastijding ongetwijfeld de ervaring opgedaan dat het hard is tegen de prikkels achteruit te slaan en dat hij, koste wat kost, *te*

gehoorzamen heeft. Na de tweede aanmaning weigert hij dan ook niet te doen wat de Heer hem beveelt: *‘Toen stond Jona op en ging naar Ninevé, overeenkomstig het woord van de HEERE’* (hfdst. 3:3). Maar hoe en in welke geest is hij gegaan? Als een Jood die gehoorzaamt onder de wet, in een geest van nationale hoogmoed en eigengerechtigheid? Met de gedachte dat God de heidenvolken *moet* oordelen omdat zij *‘vreemd zijn aan het burgerschap van Israël en vreemdelingen van de verbonden der belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld’* (Ef. 2:12)? Jona moet leren dat het laatste woord van een profeet niet het oordeel is. Hoe zeker het ook is, er blijft nog hoop zolang het vonnis nog niet voltrokken is. *‘Nog veertig dagen’*. Eens is er niet meer tijd nodig geweest om het oordeel ter zijde te stellen door de voorspraak van Mozes (Ex. 24:18; 34:28). Later om de listen van satan te verijdelen door de gehoorzaamheid van Christus. *Het laatste woord* van de profetie is *de genade en de heerlijkheid*, en dat vermoedt Jona helemaal niet. Zijn hart is wettisch gezind, trots, hard en vindt behagen in het oordeel. Hij, die zo juist door hetzelfde oordeel getroffen is, moet de genade leren kennen, niet alleen omdat hij die vroeger zelf heeft verkondigd, maar ook omdat hij er zelf het voorwerp van is. Wat is de hardvochtigheid van het hart van de mens toch groot, vooral als dat hart klopt onder een profetenmantel! Hoe verootmoedigend is het voor ons te bedenken dat wij onze les zo moeilijk leren!

De les van Jona voor ons

Jona's profetie heeft een geweldige uitwerking gehad op het geweten van de mensen in Ninevé. Gods doel wordt bereikt, want wanneer

Hij zijn oordelen bekend maakt, gebeurt dat opdat de zielen zich zullen bekeren en tot Hem terugkomen. Dan kan het hart van God zich in genade openbaren. Als die genade evenwel betoond wordt, maakt de hoogmoed en eigengerechtigheid van de profeet plaats voor een bedekte wrevel.

Dat heeft de Joden eigenlijk steeds gekarakteriseerd. Zij worden toornig als zij zien dat het heil aan de volken verkondigd wordt. Zij kunnen niet verdragen met hen op dezelfde wijze onder het oordeel te worden gesteld. Jona doet ons denken aan de broer van de verloren zoon, die boos op zijn vader is en niet naar binnen wil gaan omdat zijn broer een voorwerp van genade en blijdschap is. Evenals de vader uit de gelijkenis deze zoon terecht wijst, berispt God Jona. Dat doet Hij met veel geduld, maar ten slotte laat Hij hem, overgeleverd aan zijn opstandigheid, achter in de hut die hij gemaakt heeft. Zonder beschutting van de wonderboom zit Jona in de brandend hete zon. *Hiermee eindigt het verhaal.* Maar al vernemen we niet welke verandering er in het hart van de profeet heeft plaats gevonden, we weten wel dat Gods barmhartigheid jegens de heidenvolken tot op onze dag niet veranderd is. En wij zijn daarvan de gelukkige getuigen.

Het eerste deel van Jona's geschiedenis toont meer genade in het hart van de profeet dan het tweede. Zo gaat het vaker in de loopbaan van dienstknechten van de Heer. Naarmate zij in het oog van de mensen een belangrijker plaats innemen onder de gelovigen, groeit ook hun zelfgenoegzaamheid. Dit loopt ten slotte vaak uit op het koesteren van gedachten die niet in overeenstemming zijn met Gods wil. En zo worden ze dan ongeschikt voor hun dienst. Hoeveel van hen zijn evenals Jona met een afgebroken loopbaan alleen gelaten omdat zij

in zelfvoldaanheid gewandeld hebben, in plaats van toe te nemen in de kennis van Gods ontfermende genade. In het eerste hoofdstuk zien we dat de tucht de profeet heel veel heeft geleerd. Hij erkent, en dat is voor hem een smartelijke ervaring, dat hij als profeet van de Heer de oorzaak is van het oordeel dat zijn metgezellen en hun schip overkomen is. Hij aanvaardt het oordeel dat hemzelf treft als rechtvaardig en kondigt aan, dat zijn verwerping tot hun behoud zal strekken. Als type zien we daarin het heil voor de volken als gevolg van de terzijdestelling van Israël. Hoeveel kostelijker zou het geweest zijn om te zien dat deze verootmoediging vrucht gedragen had in het tweede deel van de geschiedenis van de profeet.

Laten wij allen een les trekken uit deze dingen en laten we toch vooral niet beginnen waarmee Jona begonnen is. Laten we niet wegvlugten van de tegenwoordigheid van de Heer. Laten we in het licht wandelen en zeggen: 'Doorgrond en ken mij'. Dan zullen we meer dan eens voor een pijnlijke kastijding bewaard blijven. God zendt ons niet als profeten in deze wereld, maar vertrouwt ons een taak toe als dienstknechten. Als we daarin niet trouw zijn, doen we net als Jona: God de rug toekeren!

De volken

Jona, type van Israël

De toestand waarin Ninevé zich bevindt, is een beeld van de geestelijke gesteldheid van de heidenen zoals God hen ziet. De Heer zegt tegen Jona: *‘Sta op, ga naar de grote stad Ninevé en predik tegen haar, want hun kwaad is opgestegen voor Mijn aangezicht’* (hfdst. 1:2). De boosheid, de volkomen afwezigheid van het goede, kenmerkt Ninevé in de ogen van de heilige God. Zijn lankmoedigheid heeft die boosheid lange tijd verdragen, maar deze heeft de gelegenheid te baat genomen om zich tot het uiterste, tot de hoogste grens te ontwikkelen. Er blijft dan ook voor Ninevé niets anders over dan het oordeel, tenzij er van de kant van God één of andere uitweg of redmiddel komt. Maar wie kan dat aankondigen? De profeet Jona, die hier het type van het volk Israël is, valt onder hetzelfde oordeel. Hij heeft zich ongehoorzaam en opstandig tegen God getoond en kan slechts veroordeling verwachten. Een andere profeet, Jesaja, staat later ook voor God, maar hij probeert niet diens tegenwoordigheid te ontvluchten (Jes. 6) . Voordat hij gezonden wordt, erkent hij zijn onreinheid en wordt er van gezuiverd door de gloeiende kool die het brandoffer verteerd heeft. Dan zegt de Heer: *‘Wie zal Ik zenden? Wie zal er voor Ons gaan?’* En de profeet antwoordt: *‘Zie, hier ben ik, zend mij’*. God zendt hem naar Israël om dit volk het oordeel, dat het weldra zal treffen, aan te kondigen, maar ook de genade

waardoor een zwak overblijfsel gespaard zal worden. Jona, die voor Gods aangezicht moet staan, vlucht uit zijn tegenwoordigheid weg om *niet* naar de heidenvolken gezonden te worden. God wil hen juist sparen en daarvan is Jona zich terdege bewust.

Tot heil voor de volken

De zeelieden zijn *het beeld van alle volken* varend op een schip, dat hen steeds verder van God verwijderd. *'Zij riepen, ieder tot zijn god'* (hfdst. 1:5). Maar bij het noodweer waarin ze onder dreigen te gaan, leren zij wat de stomme afgoden, die niet antwoorden, waard zijn. *'Misschien zal die God (de God van Jona) aan ons denken, zodat wij niet vergaan'* (hfdst. 1:6). Maar wat is de oorzaak van de nood waarin ze zich bevinden? Door onbekendheid met hun eigen toestand schrijven ze deze ramp aan iemand anders toe, wellicht aan één van henzelf. *'Kom, laten wij het lot werpen, zodat wij weten door wie dit onheil ons overkomt'* (hfdst. 1:7). Daar zij God niet kennen, doen ze een beroep op een voor hen onbekende macht, het lot, om ingelicht te worden. We zien hier de onwetendheid van het natuurlijk hart van de mens dat zichzelf niet kent en zonder kennis *van God* is. Zij zijn blind, maar God is zo genadig om hen te antwoorden op een manier die ze begrijpen. Het lot spreekt en wijst Jona aan. Ondanks het oordeel dat hem zal treffen en niettegenstaande zijn vlucht ver van God, waarover hij hun te voren iets heeft gezegd (zie vs. 10), legt Jona toch getuigenis af van het wezen van God. Hij doet dat op een manier zodat het verduisterd verstand van deze mannen het begrijpen kan. Hij zegt: *'Ik ben een Hebreër en ik vrees de HEERE, de God van de hemel, Die de zee en het droge gemaakt heeft'* (hfdst.

1:9). Het geloofsgetuigenis van Israël, dat er één God en Schepper is, herinnert de volken aan wat Hij hun door zijn werken bekend heeft gemaakt, *‘opdat zij niet te verontschuldigen zijn’* (Rom. 1:20). Paulus’ prediking aan de Atheners draagt hetzelfde karakter (zie Hand. 17).

Deze arme, onwetende heidenen zeggen drie dingen. Op hun vraag, door wiens schuld hen dit onheil heeft getroffen, heeft God door het lot geantwoord. Maar Hij gebruikt Jona, als type van Israël, het voorwerp van zijn oordeel, om het licht aan de volken te brengen. Want er staat geschreven: *‘het de behoudenis is uit de Joden’* (Joh. 4:22).

Op de tweede vraag: *‘Hoe hebt u dit kunnen doen?’* heeft Jona al een antwoord gegeven, zodat deze heidenen zich er niet in kunnen vergissen: *‘De mannen wisten namelijk dat hij op de vlucht was, weg van het aangezicht van de HEERE, want hij had het hun verteld’* (hfdst. 1:10). Zij berispen de profeet dan ook: *‘Hoe hebt u dit kunnen doen?’* Hoe vaak zijn de joden tot hun schande door de volken bestraft, evenals nu de christenen door de wereld!

Hun derde vraag is: *‘Wat moeten wij met u doen?’* (hfdst. 1:11). Het vertrouwen in het woord van de Heer wordt in hun hart geboren en, in plaats van zich af te wenden van Jona die ontrouwe dienstknecht, begrijpen zij dat alleen hij hen omtrent de wil van de Heer kan inlichten.

Jona erkent dat zijn ontrouw oorzaak is van de beschikkingen van God aangaande de volken. Hij zegt dan ook: *‘Ik weet ‘ - en dat is de ware uitspraak van een hart dat God kent – ‘dat deze zware storm u omwille van mij overkomt’.* *‘Pak mij op en werp mij in de zee’* (hfdst.

1:12). Zo is de verwerping van Israël de verzoening van de wereld (Rom. 11:15).

Een offer nodig

De mannen aarzelen om het bevel van de profeet uit te voeren en proberen alle middelen uit, vóór ze er aan gehoorzamen. Maar zij hebben geen succes, *'want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger'* (hfdst. 1:13). Om gered te worden is een *slachtoffer* nodig anders zullen zij in het oordeel omkomen. Later zullen we zien Wie dit ware slachtoffer voor God is, maar hier gaat het om Jona als type van het verworpen Israël. Als het oordeel uitgevoerd is, kan het schip van de heidenen zijn reis vervolgen. Door de verwerping van Gods volk is de deur geopend tot zegen voor de volken. Dit voorbeeld van het behoud van mensen uit vroegere tijd, van mannen die behoren tot afgodische volken, die *'ieder tot zijn god riepen'* is een illustratie van de woorden: *'U hebt voor God gekocht met uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie'* (Openb. 5:9).

Het dreigende gevaar doet hen tot de Heer roepen. Daarmee begint altijd de relatie met God. Maar de mededeling dat er een offer gebracht moet worden, dat hen voorgoed van het oordeel vrij zal stellen, stuit hun tegen de borst. Zij willen liever *'roeien om het schip terug te brengen naar het droge'*. Bovendien kunnen zij niet loochenen dat er, door de dienstknecht van de Heer in de zee te werpen, *'onschuldig bloed'* op hen gelegd wordt (hfdst. 1:14). Zij zijn dus schuldig, maar God leert hen dat dit offer, ondanks hun aandeel daarin, voor hen het enige middel tot behoud is. En merk nu op wat een geestelijke verandering

bij de zeelieden teweeggebracht wordt: ‘*Toen werden de mannen zeer bevreesd voor de HEERE; zij brachten de HEERE een slachtoffer en legden geloften af*’ (hfdst. 1:16). Hun eerste stap op de goede weg is: de Heer zeer te vrezen. Dat is het beginsel van de wijsheid. Daarna komen zij voor Hem te staan als aanbidders, door Hem een offer te brengen en vervolgens doen zij geloften. Een gelofte is de vrijwillige toewijding aan God om Hem zonder voorbehoud te dienen (Deut. 23:21; Lev. 7:16). We vinden hier dus een hele groep van geredde en tot God gebrachte mensen die getuigen van Zijn genade, aanbidders en Hem toegewijde slaven. In dit schip van de volken bevinden zich van nu aan verlost, terwijl Jona, type van Israël, in de diepte van de volkeren zee verzwolgen is.

Het oordeel uitgesteld

Het eerste hoofdstuk van dit boek leert ons, hoe de gehoorzaamheid van het geloof het deel van de heidenvolken geworden is *in het heden*. Het derde hoofdstuk richt onze blikken op een *toekomstige* tijd. Daar lezen we van het oordeel dat aan Ninevé, ‘de grote stad’, die als hoofdstad alle volken samen voorstelt, wordt aangekondigd. Wat is het resultaat hiervan? ‘*De mensen van Ninevé geloofden in God. Zij riepen een vasten uit en trokken rouwgewaden aan*’ (hfdst. 3:5). Er is hier sprake van een *nationale vasten*. Men kan moeilijk beweren dat het niet echt gemeend is, want het berust op *het geloof* in het woord van God. Dit geloof duurt echter bij de inwoners van Ninevé slechts voor ‘*een ogenblik*’ (Matt. 13:21). Maar hoewel dit zo is, wordt toch die uiterlijke bekering, gebaseerd op de vrees voor de straf van God, voor Hem aanleiding het oordeel tijdelijk uit te stellen. Twee

eeuwen later wordt het lot van Ninevé definitief beslist en de stad totaal verwoest. Zo zal het ook zijn bij de vestiging van Christus' heerschappij. Met het oog op Zijn oordelen, zullen de volken zich aan Hem onderwerpen en de God van Israël erkennen (Ps. 18:45). Maar wanneer na het duizendjarig rijk satan losgelaten wordt en de volken opnieuw verleiden zal, zullen zij het eindoordeel ondergaan.

De bekering van Ninevé voert onze gedachten naar de ernstige dagen die wij beleven. De hand van God drukt zwaar op de volken. Het lijkt alsof Hij ook nu zegt: *'Nog veertig dagen en Ninevé wordt onderstboven gekeerd'*. Moeten de volken als zodanig zich niet bekeren en *'een vasten uitroepen'*? Moeten keizers en koningen, groten en kleinen niet *'met kracht tot God roepen en zich bekeren, ieder van zijn slechte weg, en van het geweld dat aan zijn handen kleeft'*? *'Wie weet, zal God Zich omkeren, berouw hebben en Zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet omkomen!'* (hfdst. 3:8, 9). God kan berouw hebben, de richting van Zijn wegen met de mensen wijzigen als zij hun eigen wegen veranderen en er van terugkomen. Mogen deze woorden, zoals eens die van Jona, weerklank vinden in het hart van de volken!

Israël

De toestand van het volk

We hebben gezien dat Jona, ondanks zijn geloof en zijn waardigheid als profeet, gekenmerkt wordt door een geest van ongehoorzaamheid en onafhankelijkheid van de Heer, geestelijke hoogmoed en eigengerechtigheid. Dezelfde dingen vinden we ook bij het volk als geheel, zoals de profeten ons die schilderen. Het gaat hier nu niet om de zo vaak veroordeelde afgoderij. Lang vóór de komst en de verwerping van Christus werd het dienen van vreemde goden praktisch niet meer gevonden. In het boek Jona zien we, in figuurlijke zin, de tijd waarin de geschiedenis van Israël ten einde loopt. Het volk volhardt in zijn onafhankelijke en eigenwillige weg, zonder zich werkelijk van de *'nietige afgoden'* bekeerd te hebben (hfdst. 2:8) die hen zo lang getypeerd hebben. Het huis is *'leeg, geveegd en geordend'* (Matt. 12:44). Deze toestand komt vooral tot uiting in de dagen van de laatste profeten en tijdens het leven van de Heer Jezus. Het is een ongelovig en verdorven geslacht, het ziet eruit als een witgepleisterd graf, maar van binnen is het vol onreinheid. Een huichelachtig volk, maar trots op eigen gerechtigheid, hoogmoedig en er zich op beroemend dat het Abraham als vader heeft. Het volk als geheel schuwt het licht en het getuigenis van God, is vijandig tegen de waarheid en weerspannig tegen de genade. Al deze dingen gaan schuil onder het mom van vroomheid, stipte getrouwheid aan wettelijke

gebruiken, uiterlijke vormen, waaraan zij trouwens nog hun eigen overleveringen toevoegen, en die Gods gebod teniet doen (Mark. 7:9). De leiders wenden alle pogingen aan om hun waardigheid, reputatie en invloed op het volk te behouden. Maar wat hen bovenal kenmerkt, is hun afkeer van de genade, die hun ware toestand aan het licht brengt. Als zij veroordeeld worden, is er dus geen verschil tussen hen en de andere mensen. De genade opent echter de deur van het heil voor iedere zondaar uit de volken. In Jona, hoewel een man van God, zien we meer dan één trek van dit beeld. Er komt een ogenblik, waarop door de verwerping van de Heiland en van de Heilige Geest, het definitieve oordeel over de Joden wordt uitgesproken: *'Ik zal u brengen tot voorbij Babylon'* (Hand. 7:43). Israël is in de volkeren zee, waar het bewaard wordt tot de dag van zijn nationale opstanding.

In het derde hoofdstuk van Jona komen we in de tweede periode van Israëls geschiedenis, na het herstel, typisch voorgesteld door de tweede opdracht aan Jona. Zal het hart van het volk dan veranderd zijn? Op geen enkele manier! Al zal het volk uiterlijk, zelfs onder de antichrist, de oude vormen van haar eredienst weer opnemen (Dan. 9:27). Haar geestelijke toestand zal gekenmerkt worden door verzet tegen God. Het volk zal ten dode toe vertoornd zijn en menen daarvoor alle redenen te hebben (hfdst. 4:9). Het boek Jona zwijgt over het eind van haar geschiedenis en dus ook over die van Israël. Het is alsof dit weerspannige volk in het niet zal verzinken. Laten ook wij deze ernstige stilte opmerken.

Het teken van Jona

De verwerping van Israël, in verband met de profetie van Jona, wordt ons door de Heer op treffende wijze bekend gemaakt. In het twaalfde hoofdstuk van Mattheüs lezen we dat de Heer Jezus van Jona spreekt als een teken van Zijn dood en opstanding. Dit onderwerp zullen we verderop beschouwen. In Mattheüs 16:4 haalt de Heer opnieuw Jona aan, ongetwijfeld met een heel andere bedoeling. De farizeeën en de sadduceeën vragen Hem opnieuw om een teken. De Heer spreekt dan tot hen over tekenen van de hemel, goed weer en storm (beelden van de genade en van het oordeel), die zij wél weten te onderscheiden, terwijl zij niet *'de tekenen der tijden'* kunnen onderscheiden. Het oordeel staat voor de deur en zij weten er niets van. *'Het zal geen teken worden gegeven dan het teken van Jona'*. Israël staat op het punt in de zee geworpen te worden, om plaats te maken voor Gods wegen in genade met de volken. Mattheüs voegt er dan ook aan toe: *'En Hij verliet hen en ging weg'*.

Maar *het ware Israël* zal weer opstaan, en zoals we zullen zien, de gezant en de getuige van de Heer worden om de grote menigte van volken tot bekering te brengen.

Het overblijfsel

Bekering en herstel

Het voornaamste doel van het boek Jona komt, naar het ons toeschijnt, in het tweede hoofdstuk tot uitdrukking. We hebben het tot dusver opzettelijk overgeslagen. Uit het boek Jona kunnen we leren waardoor de getuigen van de Heer gekenmerkt moeten worden. Vervolgens zien we in dit boek de Joodse profeet als getuige en tenslotte geeft Jona ons een beeld van de geschiedenis van het volk, dat ondanks alles Gods getuige voor de volken geweest is en nog zal zijn. We zeggen *zal zijn* want al wordt het volk verworpen als Gods geduld ten einde is, in de toekomst zal er van Israël een overblijfsel zijn. Dit overblijfsel, of deze rest, zal de kern vormen van een toekomstig volk dat, evenals heel het Joodse geslacht, met 'bloedschuld' beladen zal zijn. Het draagt mede de verantwoordelijkheid voor de dood van de Messias en zal daarvan de gevolgen ondervinden in de *verdrukking* van het einde. De benauwdheid zal deze Joden tot bekering brengen waardoor zij gered zullen worden. Zij zullen niet trachten hun eigen verantwoordelijkheid te scheiden van die van het volk waartoe zij behoren. Zij zullen erkennen dat hun kastijding verdiend is en dat de steeds heviger wordende storm van de verdrukking de rechtvaardige vergelding is van hun misdaad. Zij begrijpen dat ze uit het land van de levenden afgesneden behoren te worden omdat zij de Zoon van God gekruisigd hebben! Maar in die benauwdheid zullen zij ontdekken

dat hun Messias dezelfde angsten doorgemaakt heeft en dat de Heer Hem heeft geantwoord! Deze overtuiging zal hun groot vertrouwen schenken. Zij zullen dan ook tot God roepen met de zekerheid dat Hij naar hen zal horen. Hun ervaringen worden in hoofdstuk 2 van 'Jona' beschreven.

Het gebed van Jona bevat twee onderwerpen.

Het eerste: de ervaringen van het gelovig overblijfsel van het ware Israël, in de dag van de benauwdheid¹ (hfdst. 2:3), waaruit het gered wordt.

Het tweede: het lijden en de dood van Christus.

Over het laatstgenoemd onderwerp zullen we in het volgende hoofdstuk iets zeggen.

God antwoordt op het gebed in de benauwdheid

Wat het eerste onderwerp betreft, veronderstellen we dat onze lezers voldoende vertrouwd zijn met het oude testament om te weten dat de profeten en de psalmen voortdurend spreken over het gelovig Joodse overblijfsel in de eindtijd en over de verdrukking die het te lijden zal hebben. Het gebed van Jona ondersteunt deze waarheid. De acht verzen van Jona 2 bevatten ontelbare passages uit de psalmen en uit Jesaja. Het overlaadt onze beschouwing onnodig als we ze allemaal aanhalen. Elke lezer die een goede concordantie bezit, kan er zelf

---

1 Noot van de schrijver. Ook 'een tijd van benauwdheid voor Jakob' genoemd (Jer. 30:7), en 'de grote verdrukking', een meer algemene term. Zie voor het woord 'benauwdheid' een menigte verzen in de psalmen en de profeten.

een hele lijst van opmaken. Wij beperken ons dus tot het citeren van enkele belangrijke Schriftwoorden. ‘*Toen bad Jona tot de HEERE, vanuit het binnenste van de vis. Hij zei: Ik riep uit mijn benauwdheid tot de HEERE en Hij antwoordde mij*’ (vs. 1, 2). Het is opmerkelijk dat Jona’s roepen tot God pas komt *nadat* de zeelieden, een beeld van de volken, tot God hebben geroepen. Dat is een illustratie van de tijd waarin wij leven. Het schip van de volken, met hen die door het geloof aanbidders van de ware God geworden zijn, zet tegenwoordig zijn weg voort. Zij die het bevaren hebben de verlossing verkregen na hun roepen tot de Heer (hfdst. 1:14). Israël echter is in de volkerenree verzwolgen, maar uit de schoot van het dodenrijk zal een overblijfsel ontwaken. Uit de diepte van zijn *benauwdheid*, midden in die grote verdrukking, die allereerst zwaar wegen zal voor de gelovigen van het oude volk van God, zal het zelf ook roepen tot de God die het vertoornd heeft.

Jona 2:2 heeft hetzelfde kenmerk als het begin van vele psalmen. Het geeft een *samenvatting* van de hele inhoud van het gebed en wijst van te voren op *het resultaat*. De volgende verzen beschrijven langs welke weg dit resultaat verkregen wordt. In de diepte van de afgrond geworpen, opgeslokt door de grote vis die God beschikt heeft als instrument van zijn behoud, bidt en roept Jona. Hoe groot is zijn blijdschap als hij merkt dat het antwoord komt! In Psalm 120, de eerste van de kleine verzameling pelgrimsliedden, vinden we nagenoeg dezelfde woorden. Het gaat in die psalm over het overblijfsel dat opnieuw door vervolging uit zijn land verjaagd zal worden nadat het daar met het ongelovige deel van het volk is teruggekeerd. Het zal de dag zijn van *de benauwdheid van Jakob* (zie Openb. 12:13-16). Dan zal het uitroepen: ‘*Ik riep tot de HEERE in*

mijn benauwdheid, en Hij verhoorde mij (Ps. 120:1). ‘Redde Hij hen uit hun angsten’, zoals zo dikwijls in Psalm 107 gezegd wordt. Deze psalm vormt de inleiding van het vijfde boek van de psalmen, waarin de pelgrimsliederen staan. ‘*Hij verhoorde mij*’ is de samenvatting van alle ondervindingen van de gelovigen: een volkomen verlossing. Zo is het ook in Psalm 130: ‘*Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE*’. Deze psalm laat zien hoe het geweten van het overblijfsel ernstig op de proef gesteld zal worden en toont daarbij de resultaten, de eeuwige zegen van de verlossing.

Ervaringen als gevolg van de gebedsverhoring

‘*Uit de schoot van het graf riep ik om hulp, U hoorde mijn stem*’ (Jona 2:2).

Na de zo juist besproken samenvatting volgen nu in Jona’s gebed de ervaringen die *de verhoring* van de Heer hebben teweeggebracht. Eerst roept Jona uit het graf en God *hoort*. Het antwoord is nog niet gekomen, maar hij heeft de vertroostende zekerheid dat het gelovig gebed de oren van de Heer bereikt heeft. Het gebed van Hizkia vertoont veel overeenkomsten met dat van Jona, maar de benauwdheid is er niet zo groot: Hizkia wordt ‘*in de poorten van het graf beroofd van de rest van zijn jaren*’ (Jes. 38:10); Jona bevindt zich ‘*in de schoot van het graf*’; de ziel van David wordt ‘*uit het graf opgehaald*’ (Ps. 30:4; zie ook Ps. 18:5, 6). ‘*Want U wierp mij de diepte in, in het hart van de zeeën, een watervloed omringde mij; al uw baren en uw golven sloegen over mij heen*’ (hfdst. 2:3).

In Psalm 42:8 vinden we bijna dezelfde uitdrukking. Iedere lezer die enigszins vertrouwd is met de profetie, weet dat in het tweede boek van de psalmen (42-72) profetisch de gevoelens en ervaringen beschreven worden van het overblijfsel van Juda, in de tijd dat het onder de volken verjaagd zal zijn in de dagen van de grote verdrukking. In het gebed van Jona vinden we dergelijke ervaringen.

‘En ik zei: Verstoten ben ik van voor Uw ogen; toch zal ik opnieuw aanschouwen Uw heilige tempel’ (hfdst. 2:4). Opnieuw vinden we hier veel overeenkomst met het gebed van Hizkia (Jes. 38:10, 11), talrijke verzen uit het tweede boek van de psalmen (Ps. 43:2; 44:10; 60:3 en 12) en nog andere (Ps. 74:1; 77:8; 31:23; Klaagl. 5:22). Het bewustzijn van verstoten te zijn, zal de zekerheid van het geloof bij dit arme, in benauwdheid verkerende overblijfsel, niet vernietigen. Hoewel uit Jeruzalem verdreven, zal het de blik onafgebroken op de tempel gericht houden, evenals Daniël gedaan heeft door de open vensters aan de kant van Jeruzalem (Dan. 6:11; zie ook Ps. 42:5; 43:3, 4; 18:7; Hab. 2:20). De gelovigen van deze bedeling, die dit vers op zichzelf kunnen toepassen wanneer zij in beproeving zijn, weten dat deze tempel voor hen *het Vaderhuis* in de hemel is.

Het oordeel over de zonde

‘Water omving mij, bedreigde mijn leven, de waterloed omving mij. Zeewier was om mijn hoofd gebonden’ (hfdst. 2:5).

In de *benauwdheid* doet Jona, en met hem elke gelovige die in soortgelijke omstandigheden verkeert, de ondervinding op wat het oordeel van God over de zonde inhoudt. In het tweede boek van de

Psalmen wordt deze verschrikkelijke toestand in onuitwisbare trekken geschilderd: *‘Watervloed roept tot watervloed, terwijl Uw waterkolken bruisen; al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan’* (Ps. 42:8). Ps. 69 beschrijft hoe groot deze angst is. Als iemand verzinkt in de bodemloze modder van de zonde heeft dit het oordeel tot gevolg: de diepe wateren en de overstromende vloed, terwijl tegelijkertijd een put zijn mond opent (Ps. 69:3 en 16). Later zullen we zien dat de gelovige in deze afgrond Christus ontmoet die daarin voor hem is neergedaald. Ook wij christenen, hebben dezelfde ervaring opgedaan, maar voor ons is het niet nodig geweest de afgrond te leren kennen zoals dat het geval zal zijn met het overblijfsel. Wij hebben het slechts in ons gemoed en geweten ervaren.

‘Naar de diepste gronden van de bergen daalde ik af in de aarde; haar grendels sloten zich voor eeuwig achter mij. Maar uit het verderf trok U mijn leven omhoog, HEERE, mijn God!’ (hfdst. 2:6).

De benauwdheid bereikt haar hoogtepunt. De verslagene en beproefde kan niet dieper meer zinken. Het betekent de dood in al zijn verschrikking. De toegangspoorten tot het land van de levenden zijn voor altijd gesloten. Dezelfde ervaring vinden we in Hizkia's danklied (Jes. 38:10, 11), maar ook hetzelfde antwoord van God: *‘Want Ú hebt mijn ziel lieflijk omhelsd, van het graf van de ontbinding vandaan gehaald. Want U hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen’*. *‘De HEERE was er om mij te verlossen’* (Jes. 38:17 en 20). Door de opstanding van Christus zijn al onze zonden in het graf achtergebleven, waar ze nooit meer teruggevonden zullen worden.

De redding komt van de Heer

‘Toen mijn ziel in mij bezweek, dacht ik aan de HEERE; mijn gebed kwam tot U, in Uw heilige tempel’ (hfdst. 2:7). Op het ogenblik van uiterste angst en doodsnood denkt Jona aan de Heer en Zijn gebed wordt niet alleen *gehoord*, maar ook *aangenomen* in de plaats waar God zijn woning heeft. Dat is de ervaring van ieder die tot God roept.

‘Wie nietige afgoden vereren, verlaten Hem Die hun goedertieren is’ (hfdst. 2:8).

Hier zien we de afkeuring, de veroordeling, die uitgesproken wordt over het afvallige volk dat opnieuw door de demon van de afgoderij overmeesterd is (Matt. 12:43-45). Voor leugenachtige ijdelheden wijzen ze de genade af die hun aangeboden wordt. Beter in de benauwdheid gedompeld te worden met de hoop op verlossing, dan het lot te delen van hen die de antichrist als heer zullen hebben. In Psalm 31 zien we het verschil tussen hen *‘die nietige afgoden vereren’* en hem die op de Here vertrouwt, wiens genade de enige toevlucht is (vs. 7). *‘Maar ik, met dankzegging zal ik U offers brengen; wat ik beloofd heb, zal ik nakomen. Het heil is van de HEERE!’* (hfdst. 2:9).

Deze woorden van Jona kunnen we profetisch toepassen op de gelovigen van het overblijfsel. De eredienst, die de volken al gevonden hebben in de tijd van Israëls ontrouw, zal dan het deel zijn van het gelovig overblijfsel van Gods volk. In de toekomst zullen de volken, onder de heerschappij van de Messias, offers brengen aan de Heer, de God van Israël. Ze zullen naar Jeruzalem optrekken om Hem samen met Zijn volk te aanbidden (Ps. 116:13, 14, 17, 18; 22:26). Dan

zullen er zowel voor Israël als voor de volken 'geloften' zijn. 'Een vrijwillig volk' dient de Heer uit vrije wil en zonder voorbehoud (Ps. 56:13; 61:9; 66:13; 76:12; Lev. 7:16; Deut. 23:21).

Het laatste woord van dit profetisch gebed is: *'Het heil is van de HEERE!'*.

De verlossing is er. God alleen heeft haar bewerkt. Zij is alleen de vrucht van Zijn genade (Jes. 38:20; 52:10). Deze grote waarheid zal Israël in het laatst van de dagen vinden. Nu maakt zij al de blijdschap en zekerheid van alle gelovigen uit. Daarop is hun heil voor eeuwig gegrond. Hoe zal die verlossing tot stand komen? Dat zullen we in het volgende hoofdstuk zien.

De Christus

Het teken van Jona

De persoon van Jona stelt ons twee verschillende aspecten van Christus voor. Het eerste aspect: *de dood en de opstanding van Christus om het werk van de verlossing te volbrengen*, vinden we in de evangeliën naar Mattheüs en Lukas.

In Mattheüs 12 vragen de farizeeën, die de Heer ervan beschuldigd hebben dat Hij de demonen uitdrijft door Beëlzebul, de overste van de demonen, (vs. 24), Hem om ‘een teken’ (vs. 38). Zij willen een wonder zien dat Hem in hun ogen aanvaardbaar kan maken. Is het niet verschrikkelijk goddeloos om aan de Heer Jezus iets te vragen wat Hem aannemelijk moet maken? Zijn hele leven en de wonderen van genade die Hij gedaan heeft laten duidelijk zien dat Hij de Emmanuël, God met ons, is! Kan dit boze en overspelige geslacht nog door een teken overtuigd worden? De Heer antwoordt hun dan ook: *‘Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, en het zal geen teken worden gegeven dan het teken van de profeet Jona. Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn’* (Matt. 12:39, 40). Een wonderschoon beeld van het lijden van Christus wordt, bijna 900 jaar vóór Zijn komst, in de persoon van Jona gegeven! En zo is het: het lijden en sterven van Christus is het voornaamste onderwerp van de profetie.

Maar het verblijf van Christus in het graf is ook het teken dat het nu te laat is voor het volk. Het is niet meer mogelijk om de Profeet, de Gezant, de Zoon des mensen, de Zoon van God, als Koning aan te nemen. Van dat ogenblik af zijn alle vroegere betrekkingen van God met Zijn volk verbroken. Om ze weer te herstellen, kunnen ze slechts gebaseerd worden op Zijn verwerping en niet meer op Zijn voorstelling aan het volk als Messias en Koning. Uit liefde heeft Christus de plaats in willen nemen van het, om haar ongehoorzaamheid, verworpen Israël zodat zij vanwege het volbrachte zoenoffer haar plaats in het koninkrijk terug kan krijgen.

Wij, als gelovigen van deze tijd, weten dat Hij onze plaats als zondaars onder het oordeel heeft ingenomen, zodat voor ons de hemel is ontsloten.

Christus meer dan Jona

Aan deze woorden voegt de Heer Jezus toe: *‘Mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en het veroordelen, want zij bekeerden zich op de prediking van Jona; en zie, meer dan Jona is hier!’* (Matt. 12:41). De door de Joden zo verachte volken zijn heel wat minder schuldig dan Israël. Ninevé heeft zich zonder enig uiterlijk teken bekeerd op de eenvoudige prediking van een profeet. Jeruzalem heeft zich niet bekeerd op de prediking van Eén die meer is dan Jona. Hij is niet alleen de profeet van genade, gehoorzaam aan de wil van God, maar de Zoon van God! Deze mensen uit de volken zullen dan ook op de oordeelsdag de bezwarende getuigen zijn van de

rechtvaardige veroordeling van Israël dat, in de persoon van Christus die in genade tot hen gekomen is, God verworpen heeft.

In Lukas 11:29-32 is het onderricht enigszins anders dan in Mattheüs 12. De Heer heeft eerst gezegd dat aan dit boze geslacht geen ander teken gegeven zal worden dan dat van Jona. Daarna voegt Hij eraan toe: *‘Want zoals Jona voor de Ninevieten een teken was, zo zal ook de Zoon des mensen het zijn voor dit geslacht’* (Luk. 11:30). Hij stelt dus het schuldige Joodse geslacht gelijk met de Ninevieten, een heidens volk. De, in figuurlijke zin, gestorven en opgestane Jona is niet alleen een prediker geweest, maar ook voor de Ninevieten tot een teken geworden. Het gaat in Lukas 11 niet om de prediking maar om *de persoon* van Jona. Christus is gestorven en opgestaan en onder de volken als Zaligmaker aangenomen. Dit feit alleen al houdt de veroordeling van Israël in. Dit volk is schuldig aan de dood van Christus. Door de Heer Jezus op te wekken verklaart God volkomen bevredigd te zijn door het werk van Zijn geliefde Zoon, die Israël niet heeft gewild en waardoor het een onvergeeflijk oordeel op zich heeft geladen. De Heer zegt verder: *‘Mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en zullen het veroordelen, want zij bekeerden zich op de prediking van Jona; en zie, meer dan Jona is hier!’* (vs. 32). Zeker, de Ninevieten hebben zich *zonder teken* bekeerd, terwijl de Joden juist een teken verlangen. De *prediking* van Jona heeft Ninevé tot bekering geleid, zijn woord heeft dit resultaat voortgebracht. Wat hebben de Joden met Christus’ prediking gedaan? En toch, wat een verschil tussen beider getuigenis! Jona komt het *oordeel*, de verwoesting van Ninevé aankondigen; Christus de *genade* voor het schuldige volk. Hoe verhard is Israël toch om zo’n blijde boodschap te verwerpen.

In het Nieuwe Testament is Jona dus in drie facetten voorgesteld: een verworpen Jona; een Jona die drie dagen en drie nachten in het ingewand van de grote vis heeft doorbracht; een opgestane Jona. In al deze drie dingen is hij een type van Christus, die heden als zodanig aan alle mensen wordt voorgesteld tot hun *eeuwig heil*.

De benauwdheid van Christus

Het boek van Jona toont bovendien, meer dan enig ander, dat de profetie niet verklaard kan worden door de vervulling van geschiedkundige gebeurtenissen (één van de vele dwalingen van de moderne theologie), maar dat Christus er het einddoel en de enige oplossing van is.

Ook in een ander opzicht wordt Christus ons in dit boek voorgesteld. Jona is ook een type van Christus, die Zelf *'de toorn van God onderging'* en daaruit verlost is geworden. In de eindtijd zal het gelovig overblijfsel van Israël, tijdens de grote verdrukking, door deze wetenschap de bemoediging en het vertrouwen vinden die het dan zo heel erg nodig zal hebben om die tijd door te komen. Deze belangrijke waarheid wordt samengevat in een vers in Jesaja: *'Zo werd Hij hun tot een Heiland. In al hun benauwdheid was Hij benauwd; de Engel van Zijn aangezicht heeft hen verlost'* (Jes. 63:8, 9). Het overblijfsel van Juda, schuldig aan de verwerping van de Messias, zal tengevolge van deze zonde door de benauwdheid heen gaan. Wanneer het dan in de diepe wateren in grote nood zal zijn, zal het ontdekken dat een Ander, hun Heiland en Verlosser, daarin vóór hen en ten behoeve van hen geweest is en er uit verlost is geworden.

Wat een rust en zekerheid zal dit aan het overblijfsel schenken! Ja, in Getsemané heeft de Heer kunnen zeggen: *‘neig Uw oor tot mij op de dag van mijn benauwdheid’*, en *‘wat ik drink, meng ik met tranen, vanwege Uw gramschap en Uw grote toorn, want U hebt mij opgetild en weer neergeworpen’* (Ps. 102:3, 10, 11). Hijzelf heeft ook gezegd: *‘want het water is tot aan de ziel gekomen’* (Ps. 69:1). Van Hem lezen we: *‘Hij die tijdens zijn dagen in het vlees met sterk geroep en tranen zowel gebeden als smekingen geofferd heeft aan Hem die Hem uit de dood kon verlossen (en Hij is verhoord om zijn godsvrucht)’* (Hebr. 5:7). In deze en veel andere verzen zien we Christus in Getsemané, in de dag van ‘benauwdheid’, waar Hij de angst van het oordeel heeft doorgemaakt dat het volk heeft verdiend. Daar heeft Hij met het volk meegeleden en heeft in zijn ziel de toorn van God verwezenlijkt tegen het schuldige Israël. Deze dingen zullen voor de aandacht van de gelovigen van het overblijfsel komen en ze zullen versterkt worden in hun godsvrucht, in hun vertrouwen op God en in de zekerheid van hun verlossing. Dan zullen ze kunnen zeggen: ‘Tot hoelang?’ omdat ze overtuigd zijn eens verhoord te zullen worden. In de diepe wateren zullen ze Christus leren kennen, die deel heeft gehad aan hun benauwdheid. Maar zij zullen ook weten dat Hij uit de het graf verzen is, zodat zij de zegeningen in ‘het land der levenden’ zullen terugvinden.

Wij gelovigen bezitten deze verlossing nu al die voor ons de hemel heeft geopend. De verlossing van Israël zal in de eindtijd aan het volk de toegang geven tot de nieuwe aarde, onder de regering van de Vredevorst. Het zal dan, met dezelfde zekerheid die wij nu al bezitten, kunnen zeggen: Het heil is van de Heer!

God

Een God die redt en verlost

In het boek Jona heeft God Zich op twee verschillende manieren geopenbaard.

Wanneer Hij de storm stuurt als een oordeel over zijn ontrouwe profeet en over de volken, is het Zijn bedoeling aan laatstgenoemden genade te bewijzen. Zij zijn tot dusver totaal onverschillig en zonder enige kennis van de ware God. Hij brengt de zeelieden echter tot aan de poorten van het graf, met het doel dat zij tot de Heer zullen roepen (Jona 1:14; Ps. 107:23-32). Daarna maakt Hij Zich bekend als de *God die redt* en die zijn profeet opoffert om hen te behouden. De dienstknecht van God *moet* aan de dood prijs gegeven worden om zielen die God niet kennen er toe te leiden Hem te dienen. Maar God is ook een *God van verlossing voor zijn volk*. Hij kan de ongehoorzaamheid niet verdragen en Hij moet de overtredingen straffen, want Hij kan geen afstand doen van Zijn gerechtigheid en heiligheid. Het ingewand van de grote vis die Jona opgeslokt heeft verbergt, om zo te zeggen, een andere Jona, gehoorzaam en trouw, die zonder oorzaak lijdt maar die opstaat zodat Israël 'het heil van de Heer' deelachtig kan worden.

God als Schepper en Onderhouder van alle mensen

Het tweede kenmerk van God, zoals we dat vinden in het boek Jona, is dat Hij Zich geopenbaard heeft als *‘één God en Vader van allen, die is boven allen en door allen en in allen’* (Ef. 4:6). Hij is de Schepper en Onderhouder van alle mensen en van al wat leeft. Hij bestuurt naar Zijn goeddunken de elementen, de winden en de zee. Hij beschikt een grote vis, een wonderboom, een worm en een oostenwind, om Zijn plannen uit te voeren. Zijn voorzienigheid zorgt voor alles. Zijn alomvattende goedheid is overal. Deze, ‘de God van de hemel Die de zee en het droge gemaakt heeft’ (Jona 1:9), zullen de volken in het laatst der dagen aanbidden. In *‘de Vader van allen’* zullen zij de God herkennen *‘die zonder aanzien des persoons oordeelt naar het werk van ieder’* (1 Petr. 1:17). De liefde van God jegens al Zijn schepselen is universeel, omvat allen. De mens van deze tijd wil dat over het algemeen nog wel erkennen op voorwaarde dat dit hem niet verplicht zich te bekeren. Zo is het niet geweest met Ninevé. Als deze mensen uit de volken horen dat de God van lankmoedigheid en zachtmoedigheid op het punt staat hen te oordelen omdat zij Hem beledigd hebben, worden ze tot bekering gedrongen. God openbaart Zich aan Ninevé niet als de Heer, de God van Israël, maar als *God, Elohim*, de Schepper (Jona 3:5, 8, 9, 10). Deze stad, waarvan de boosheid voor God opgestegen is en die zich voor afgoden heeft gebogen, komt tot bekering. Er wordt een vasten uitgeroepen en niet de God die redt, maar God, de Schepper, houdt daarmee rekening en spaart Ninevé voor een tijd. De bekering van de volken, door de verkondiging van ‘het eeuwig evangelie’ in de laatste dagen, zal geen

ander karakter hebben. De engel die dat zal doen, zal met luider stem zeggen: *‘Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want het uur van zijn oordeel is gekomen; en aanbidt Hem die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen heeft gemaakt’* (Openb. 14:7). De volken zullen zich bekeren en gedurende duizend jaren gespaard worden, zoals Ninevé gedurende twee eeuwen.

Gods alles omvattende liefde en voorzienigheid

Deze grondwaarheid, de alles omvattende liefde van God en de voorzienigheid van de ‘Vader van allen’, moet Jona nog leren. Hij kent de Heer, de God van Israël, als een barmhartig God onder de wet. Hij kent Hem als een God van verlossing die hem gered heeft. Maar zijn hoogmoed als Jood kan niet aanvaarden dat Gods hart evenzo openstaat voor al Zijn schepselen. Zijn egoïsme brengt hem er toe te denken dat Gods zorg zich uitsluitend over *zijn* persoon uitstrekt. Dat hij, Jona, gespaard is vindt hij bijna vanzelfsprekend. Dat de grote stad verwoest zal worden acht hij nodig om zijn eer als profeet veilig te stellen! Is het niet waar, dat onze eigenliefde dikwijls maakt dat we de meest elementaire waarheden omtrent het wezen van God niet kennen? De laatste les die we in dit boek vinden is dan ook voor de profeet zelf bestemd. Gods voorzienigheid beschikt een wonderboom om schaduw boven zijn hoofd te geven *‘om hem te bevrijden van zijn kwelling’* (hfdst. 4:6). Vol blijdschap vertrouwt hij op de bescherming die een plant, een nederige schepping van God, hem biedt in plaats van op te zien tot Hem, die haar daar gesteld heeft. God geeft de plant tot voedsel voor een worm, die Hij eveneens beschikt heeft. Zo schakelt alles zich aaneen in de wegen

van de Voorzienigheid. De Schepper denkt aan alles, aan een plant, een worm, aan Jona en aan een grote stad met haar hele bevolking en haar koning. Hij denkt aan de jonge kinderen die niet in staat zijn hun rechterhand van de linker te onderscheiden en aan het talrijke vee in de stallen.

‘Jona, hoe is het toch gesteld met uw hart?’ is als het ware de vraag van de Vader van allen. Je egoïsme maakt je blind voor Wie Ik ben en jij wordt boos. Ben je terecht vertoornd? Ben Ik vertoornd op jou? Het *hart* van Jona moet worden geoordeeld, of althans van egoïsme en hoogmoed overtuigd worden.

De rechtvaardige Job moet iets dergelijks ondervinden, maar daarvan laat het Woord ons het resultaat zien. Als hij God als de machtige Schepper, de Vader van allen, gezien heeft, zegt hij: *‘Daarom veracht ik mijzelf en ik heb berouw, in stof en as’* (Job 42:6). Jona heeft ook God in de wonderen van de schepping ontmoet, maar hij zegt: *‘Terecht ben ik in woede ontstoken, tot de dood toe’*. Dat is het laatste woord van de profeet van Israël! Wat een tegenstelling met de zeelieden, die gelukkig en blij de reis voortzetten op de rustige zee en met het bekeerde Ninevé, dat de vreugde smaakt van haar redding. De Vader van allen heeft met ontferming omgezien naar de onwetendsten van Zijn schepselen met het doel hen te zegenen. Eén man blijft afzijdig, Jona de bewaarder van de verborgenheden van God. Hij is somber en boos omdat hij met zichzelf bezig is en daardoor onbekend blijft met wat er in het hart van God gevonden wordt.

Toch betekent de ontferming, die de Vader van allen aan de mensen bewijst, nooit dat God onverschillig is ten aanzien van het kwaad. Diezelfde Vader ‘vergelddt eenieder naar zijn werk’. Hij oordeelt

hen die zich op de zee wagen, vertrouwend op de bescherming van hun valse goden. Hij oordeelt zijn getuigen als zij in een geest van ongehoorzaamheid zich van Hem verwijderen. Hij oordeelt een volk vol van boze wegen en geweld. Hij spaart niemand om al die mensen te redden. Maar wanneer de wil van een mens, die bij een gelovige hardnekkiger kan zijn dan bij de ellendigste zondaar, zich tegen Hem blijft verzetten, Hem blijft tegenspreken, wordt Hij, de Vader van allen, niet vertoornd. Dan gebruikt Hij een bijna onuitputtelijk geduld waarvan we in deze geschiedenis noch de uitwerking, noch het einde zien.

De geschiedenis van de mens

Zo hebben we dan in dit boek, dat zo'n bijzondere plaats inneemt onder de profetische geschriften, de hele geschiedenis van de mens van het begin tot het eind aan onze aandacht zien voorbijgaan. We hebben daarin de geschiedenis gezien van een ongehoorzaam schepsel, dat echter een nieuw leven ontvangen heeft. De geschiedenis van Israëls verwerping en de genade aan de volken bewezen. De geschiedenis van een overblijfsel dat in de benauwdheid bewaard zal worden en van de volken in de eindtijd, die het evangelie van het koninkrijk ontvangen. En als bekroning van dit alles samen: Christus, die Zichzelf overgegeven en is opgestaan uit de doden, de Schepper op wie de volken zullen hopen, en de God die redt. Van wie geschreven staat: *'Het is te gering dat U voor Mij een knecht zou zijn om op te richten de stammen van Jakob en om hen die van Israël gespaard werden, terug te brengen. Ik heb U ook gegeven tot een Licht*

voor de heidenvolken, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde'
(Jes. 49:6).

Bron: Le livre du prophète Jonas. Le Messager Évangélique 1916-3